

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Teie 01.10.2025

Meie 05.11.2025

nr 1-6/3261-1, SIM/25-
1071/-1K
nr 8-2/7961

E-residentsuse programmi ülemineku kaardivabale lahendusele väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamine

Austatud minister

Siseministeerium on esitanud Justiits- ja Digiministeeriumile (JDM) kooskõlastamiseks e-residentsuse programmi ülemineku kaardivabale lahendusele väljatöötamiskavatsuse (VTK).

Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab VTK märkustega.

I. Sisulised märkused VTK osas

1. VTK p-s 2 on võrreldud senist olukorda ja tulevikuvaadet.

JDM hinnangul on digitaalse dokumendi mõiste ebaselge ja selle peaks välja jätma. Antud mõistet kasutades saab järeldada, et kõik e-residentide eID vahendid on dokumendid, aga selline tõlgendus ei ole mõistlik. Ka järgmises punktis on kirjutatud, et eID vahend on mobiilirakendus (kas dokument saab olla mobiilirakendus?). Palume eelnõu ja seletuskirja koostamisel isikut tõendavate dokumentide seaduses (ITDS) eID vahendit määratleda pigem üldiselt, näiteks läbi kasutusala ja hoiduda dokumendi või mobiilirakenduse mainimisest, sest konkreetne lahendus võib ajas muutuda.

2. VTK p-s 3.1. on sõnastatud peamised kavandatavad õiguslikud muudatused.

A. Juhime tähelepanu, et eID vahendit ei tohiks võrdsustada digitaalse dokumendiga. Selliselt muutub eraõiguslik vahend riigi poolt väljaantavaks dokumendiks, kuid see ei saa olla antud VTK mõtte. Palume eelnõu ja seletuskirja koostamisel ITDS-is sätestada, et PPA otsustab e-residendile eID vahendi kasutamise õiguse andmise ja kehtetuks tunnistamise ning läheneda e-residentidele kui staatusele meie eID ökosüsteemis.

B. Märgime, et usaldusteenuse osutaja ei anna välja eID vahendit. Usaldusteenuse osutaja annab välja kvalifitseeritud e-allkirja vahendi, millega saab anda kvalifitseeritud e-allkirju ja need on usaldusteenused. Palume eelnõu ja seletuskirja koostamisel usaldusteenuse osutaja mõistet täpsustada.

C. Biomeetriline isikusamasuse kontrollimine on VTK-sse ilmselt sisse kirjutatud, arvestades näiteks Smart-ID lahendust. Palume eelnõu ja seletuskirja koostamisel arvestada, et lahendusi

võib olla ka mitmeid, sest aja jooksul võib lisanduda ka muid vahendeid isikusamasuse kontrollimiseks.

D. Eelnõu ja seletuskirja koostamisel palume silmas pidada eID kehtetuks tunnistamise puhul usalduse arvestamist ja kahju hüvitamist. Usalduse arvestamine ja kahju hüvitamine: 1) Kui PPA tunnistab eID vahendi kasutamise õiguse kehtetuks isiku kahjuks, tuleb arvestada isiku usaldust, et haldusakt jääb kehtima (haldusmenetluse seadustiku (HMS) § 67 lg 1); 2) Kui kehtetuks tunnistamine toimub ülekaalukast avalikust huvist tulenevalt, hüvitatakse isikule varaline kahju, mis tal haldusakti kehtima jäämise usaldamise tõttu on tekkinud (HMS § 67 lg 3); 3) Risk seisneb selles, et e-residendi usaldus eID vahendi kehtima jäämise suhtes võib kaaluda üles avaliku huvi kehtetuks tunnistamiseks (HMS § 67 lg 2), välja arvatud juhul, kui esinevad usaldusele tuginemist välistavad asjaolud (HMS § 67 lg 4).

E. Täiendavalt palume eelnõu väljatöötamisel võtta ühendust ka Registrite ja Infosüsteemide Keskusega, arutamaks võimalikke tehnilisi muudatusvajadusi ka e-äriregistri süsteemides.

3. **VTK p-s 5.2.** on toodud mõju riigiasutuste ja Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse töökorraldusele.

Juhime tähelepanu ja palume eelnõu koostamisel arvestada, et autentimisel võib olla avalikku teenust pakkuval asutusel vajadus „ära tunda“, et eID vahendi kasutaja on e-resident. Seega peab see info sisalduma näiteks eID vahendi sertifikaadil. See võib olla vajalik teenuse kasutamise piiramiseks või teenuse kasutajale täiendava info või keelevaliku pakkumiseks.

4. **VTK p-s 5.4.** on selgitatud e-residentsuse programmi riskihaldust.

Palume eelnõu koostamisel arvestada, et kui biomeetrilise isikusamasuse kontrollimise all on silmas peetud üksnes PPA poolset kontrolli, siis see ei pea see põhimõtteliselt eIDAS-le vastama (v.a juhul, kui see on eraldi selliselt defineeritud). Kui aga mõeldakse näiteks Smart-ID väljaandmiseks tehtavaid kontrolle, siis on viide eIDAS-le õige.

II. Täiendavad andmekaitsealased märkused seoses ITDS-iga

5. **VTK p-s 3.1.** on välja toodud ITDS-i muutmise vajadus.

Palume eelnõu väljatöötamisel ITDS-is muuta ka järgmisi sätteid:

A. ITDS § 9 lg 3 p 11 näeb ette õiguse töödelda muid isikuandmed, kui see on ette nähtud välislepingu, seaduse või selle alusel antud muu õigustloova aktiga. Juhime tähelepanu, et isikuandmete töötlemise õigus ja isikuandmete kategooriad peavad olema reguleeritud seaduse tasandil, seega tuleb kõnealusest sättest välja jätta võimalus täiendada isikuandmete loetelu seaduse alusel antud aktiga. Palume sättest jätta välja võimalus näha ette isikuandmete töötlemise õigus muu õigustloova aktiga.

B. ITDS § 9² lg 9 näeb ette, et haldusorgan võib koguda dokumendi väljaandmise või kehtetuks tunnistamise menetluses, sertifikaadi kehtetuks tunnistamise menetluses või e-residendi digitaalse isikutunnistuse kasutamise üle järelevalve menetluses tähtsust omada võivate asjaolude kohta andmeid andmekogust, teiselt avalik-õiguslikke ülesandeid täitvalt asutuselt ja isikult ning eraõiguslikult isikult. Nimetatud asutused ja isikud peavad need andmed haldusorganile edastama ja haldusorgan võib neid andmeid töödelda. Kõnealune säte lisati ITDS-i Siseministeeriumi ettepanekul Riigikogu menetluses isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seadusega. Tolleaegses seletusekirjas ei ole selgitatud, milliseid asjaolusid (tähtsust omada võivad asjaolud) täpsemalt kontrollitakse ja milliste isikuandmete aluse l. Palume kavandatava eelnõuga täpsustada ITDS § 9² lg 9 sõnastust selliselt, et selleks nähtuks (nt viite kaudu seaduse sättele), millistele tingimustele vastavust kontrollitakse. See võimaldab andmesubjektil ja isikul/asutusel, kellelt andmeid küsitakse, mõista, milliste isikuandmete töötlemiseks säte aluse annab. Sama märkus kehtib ka teiste ITDS sätete kohta, mis sisaldavad üksnes viidet tähtsust omada võivatele asjaoludele.

III. Märkused VTK mõjude osa kohta

6. Eelnõu seletuskirjas soovitame eelnõu vajaduse selgitamisel kasutada VTK-s (lk 2) esitatud statistika põhjal tehtud järeldusi, et avada e-residentsuse programmi toimimist ja mõju. Näiteks võiks rõhutada, et kehtiva digi-ID-ga on vaid ligikaudu pooled e-residentidest, mis viitab, et märkimisväärne osa ei uuenda oma digi-ID-d ega kasuta teenuseid aktiivselt. Samuti taotleb umbes 75% e-residentidest digi-ID-d eesmärgiga asutada ettevõtte ning programmil on olnud 342 miljoni euro suurune otsene majanduslik mõju.
7. Eelnõu seletuskirjas soovitame VTK-s esitatud probleemi täiendada võimalusel kvantitatiivsete andmetega, et anda täpsem ülevaade digi-ID lahenduse kitsaskohtadest ja nende mõjust e-residentsuse programmile. VTK-s (lk 3) on viidatud teenuse aeglusele ja piirangutele, sealhulgas sellele, et digi-ID väljastusprotsessi pikkus vähendab tõenäosust, et e-resident loob ettevõtte Eestis. Soovitame seletuskirja koostamisel lisada konkreetseid andmeid, mis näitaksid probleemi ulatust (nt väljastamata või katkestatud taotluste arv, seos ettevõtte asutamisega jms).
8. Eelnõu mõjuanalüüsis soovitame sihtrühma kirjelduse esitada VTK-s toodud kirjeldusest detailsemalt. Palun täpsustage, kes on digi-ID omanikud (sh päritoluriik ja muud asjakohased andmed) ning millised on nende kasutuseesmärgid – näiteks ettevõtete loomine või muude teenuste kasutamine. Võrreldavuse huvides soovitame lisada graafilise ülevaate, mis näitaks igal aastal uute taotlejate, kehtivate digi-ID-de ja kehtetuks muutunud dokumentide arvu. Selline ülevaade looks selgema pildi programmi mahust, arengust ja kavandatavate muudatuste mõjust.
9. VTK-s on käsitletud peamised riskid (lk 14–15), kuid soovitame eelnõu seletuskirjas riske detailsemalt avada. Samuti võiks olla asjakohane hinnata, kas e-residentsuse vastu huvi väheneks, kui uus eID kaotab riikliku isikut tõendava dokumendi staatuse.
10. VTK riigieelarve mõjuanalüüs (lk 16) on sisuliselt põhjalik, kuid selleks, et see sobiks seletuskirja, tuleks lisada riigieelarve kulude ja tulude hinnangud. Täpsustada tuleks muudatuse rakendamise ja arenduste hinnanguline maksumus, samuti füüsiliste dokumentide väljaandmise lõpetamisest tulenev kokkuvõtte ning eeldatav majanduslik ja maksutulu mõju.
11. 25.05.2025 jõustus hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (HÕNTE) muudatus, millega kehtestati halduskoormuse tasakaalustamise reegel: iga halduskoormust suurendava nõude kavandamise korral tuleb kavandada ka halduskoormust vähendav muudatus (HÕNTE § 1 lg 4¹). Reegli rakendamise juhise on kättesaadav meie veebilehel¹. Eeltoodud HÕNTE muudatustest tulenevalt palume eelnõu seletuskirja sisukokkuvõttes kirjutada, kas eelnõuga kavandatud muudatuste tulemusel halduskoormus suureneb, väheneb või ei muutu. Halduskoormuse kasvamisest palume seletuskirja sisukokkuvõttes märkida, mis meetmega on kavandatud suurenenud halduskoormust tasakaalustada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

---

¹ [Halduskoormuse tasakaalustamise reegli rakendamise juhise.pdf](#)

Maarja-Liis Lall (54770628, maarja-liis.lall@justdigi.ee)
Karen Alamets
Marget Pae
Alar Teras
Margreth Adamson
Helen Uustalu
Kristel Rännimeri
Anna Mötlík